

i selve Adressen skulde være en naturlig Grund til Støtte for Hans Majestæt Kongen eller hans Raadgivere til at komme ind paa denne Misforstaelse? Jeg skal i den Henseende først henvise til Forhandlingen om Adressen her i Thinget, og det vil da deraf ses, at det paa ingen Maade alene var Ministeriet, som gennem sin Chef udtalte, at det opfattede Adressen og ikke efter dens Indhold kunde opfatte den anderledes end det gjorde, men at der ogsaa dertil sluttede sig andre ærede Medlemmer, som heller ikke kunde læse denne Adresse anderledes. Blandt disse erindrer jeg i dette Øieblik En, som ganske sikkert ikke hører til Ministeriets Beundrere, men som paa den anden Side heller ikke — haaber jeg — kan henregnes til dets Fjender, nemlig det ærede Medlem for Rjøbenhavn's Amts 5te Valgkreds (Solstein-Ledreborg). Dette ærede Medlem udtalte nemlig under hin Forhandling, at han bestemt maatte stemme imod Adressen, og det ikke blot, fordi han var en afgjort Fader af det parlamentariske System, i hvilket som helst Skikelse det fremtraadte, men ogsaa fordi han ikke kunde se Andet, end at Landstinget efter Adressens Indhold ligesom stilledes under Folkethinget, og at Folkethingets Flertal stilledes ikke blot ved Siden af, men over Tronen. Dette var hans Ord, som de findes i Tidenden, og saaledes fremkom der fra flere Sider Udtalelse om, hvorledes man læste denne Adresse. Hvad jeg imidlertid især kan fremhæve er, hvorledes denne Adresse blev læst i det andet Thing. Det vil ikke være ubekendt, at dette ogsaa fremkom med sin Adresse, og at Landstinget netop havde opfattet Folkethingets Adresse paa samme Maade, som den blev opfattet i Svaret derpaa, hvilket ogsaa blev udfølgelig fremhævet, og som jeg tror meget skarpt og bestemt godtgjort i det andet Thing. Jeg følger ikke Lyft eller Raab til at gaa ind paa Alt, hvad der er forhandlet derom omkring i Landet efter den Tid, men saa meget tør jeg vel sige, at det Forhold, man tilstodte med Adressen, ved forskellige Møder og Forhandlinger er blevet fremstillet i fuld Overensstemmelse dermed, selv fra Mænd, som have deltaget i Forhandlingen om Adressen. Jeg tror saaledes som sagt, at man ikke vil kunne negte, at der i alt Fald var en ikke ringe Grund tilstede til en Misforstaelse, hvis en saadan virkelig fandt Sted, og selv om der ikke havde været nogen anden Grund, vilde jeg dog have fundet og finder endnu, at en saadan ganske simpel, for ikke at sige affæindende Yttring som den, der findes i den vedtagne Beslutning, at Thinget „fastholder og gjentager de i denne Adresse indeholdte Udtalelser“, ikke er — for at bruge et mildt Ord — just meget hensynsfuld overfor Tronen eller overfor et Svar, afgivet af Hans Majestæt Kongen til Folkethingets Formand og Viceformand og gennem dem bragt til Thinget. Selv om der virkelig skulde have været en Misforstaelse tilstede, turde

dog maatte en vis Hensynsfuldhed have ledet til, at man havde tilføjet, at det gjorde Thinget ondt, at Adressen var bleven misforstaaet, at der kunde være Ytringer deri, som ikke skulde opfattes paa den eller den Maade, men at det var det eller det, som man mente at maatte fastholde. Folkethinget har imidlertid kort og simpelt sagt, at det „fastholder og gjentager“ tidligere Udtalelser i Adressen. Som jeg allerede har tilladt mig at ytre, er det min Overbevisning, at Hans Majestæt Kongens Svar til Thinget netop har, om jeg saa maa sige, truffet Sømmet lige paa Hovedet, og det er dette, jeg vil tillade mig at oplyse med nogle faa Bemærkninger, som jeg skal gjøre saa korte som muligt. Under Forhandlingen om Adressen blev det nemlig af det Medlem, hos hvem ganske vist den af mig før omtalte Magtspølelses Skyld var stærkest, og som upaatvivselig ogsaa først og fremmest under Forhandlingerne traadte frem som Ordfører, fremhævet og gjentaget paa en saadan Maade, at det kunde betragtes som aldeles uigjendriveligt og uimodsigeligt, hvad Meningen var med Adressen. Jeg skal fremhæve nogle af disse Ytringer, som ere meget korte, og den høitæredede Formand kan derfor ikke have Noget imod, at de blive nævnte. De vare overordentlig korte, men overordentlig klare og afgjørende, saaledes at de virkelig i den Henseende kunne henregnes til de sjældne. Den ærede Rigsdagsmand fra Kolding (Berg) ytrede nemlig overfor det ærede Medlem for Storehedinge (Scavenius): „Det ærede Medlem for Storehedinge har efter min Opfattelse ganske rigtig mærket det Hovedsagelige i Adressen“, og han søjede da til, for at give det saa stor Styrke, som det var muligt at give det: „det aldeles uomtvistelige Hovedsagelige deri“ — stærkere Ord har Sproget ikke — „nemlig disse Ord, at det er det konstitutionelle Monarkis nødvendige Krav, at Regjeringen er i Overensstemmelse med det af den almindelige Valgret udgaaede Thing. Vedtager man Adressen,“ tilføjer han — „saa har Thinget godkjendt denne“ — og her viste han det nævnte ærede Medlem den Opmærksomhed at optage hans Udtryk, idet han sagde, at han vilde betegne det ved: „statsretlige Doktrin“ — han siger altsaa, at det er aldeles uomtvisteligt, at naar man har vedtaget denne Adresse, saa har Thinget derved godkjendt denne statsretlige Doktrin, om hvilken han senere erklærer, at den har den Betydning, at derigjennem bliver det slaaet fast, „at enhver Regjering, der danner sig, følger sig fra Fødselen af i Forbindelse med det Flertal i det folkevalgte Kammer, som er tilstede, naar det dannes.“ Det kan vist ikke modsiges, at deri er det udtalt, at herefter vil det, naar Adressen vedtages, og altsaa under Forudsætning af, at man gaar ind derpaa, være slaaet fast, at vi her havde en ny statsretlig Doktrin, hvorefter et hvilket som helst Flertal, tilveiebragt paa hvilken som helst Maade,